СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 154. Джерзи Ситі, Н. Дж., пятниця, 5 липня 1935. — VOL. XLIII. No. 154. Jersey City, N. J., Friday, July 5, 1935. THREE CENTS

ПЕРЕМОГА УЖИТКОВИХ КОМПАНІЙ І СЛІДСТВО НАД АҐІТАЦІЄЮ В КОНҐРЕСІ

ВАШИНҐТОН. — У вівторок, 2-го липня, палата послів голосувала ще раз, тим разом поіменно, над законопроєктом про контролю над ужитковими корпораціями. Знову відкинено проєкт адміністрації, тим разом 258 голосами проти 147. Є це перша головна поразка уряду впродовж двох літ. Зараз після цього палата послів 323 голосами проти 81 приняла поправку своєї комісії до законопроєкту, що перейшов у сенаті. Виявилося, що дехто з представників уряду пробував впливати на конґресменів, щоб вони голосували за проект адміністрації, а при тім ішли погрози, що уряд відтягне проєкти прилюдних будов в округах непослушних конґресменів. На це відповіла палата послів одноголосним приняттям резолюції, щоб негайно розпочати слідство над аґітацією обох противних сторін: уряду та представників великиь ужиткових корпорацій, що перемовляли конґресменів.

ПОЛІЦІЯ НА КУБІ ЗАТРИМАЛА АМЕРИКАНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.

ГАВАНА (Куба). — Ліґа Американських Письменників вислала 17 своїх членів на остров Кубу, щоб провірити суспільні та робітничі відносини в тому краю. Всі вони представляють радикальний напрямок, а є між ними й комуністи. При висіданні з корабля „Орієнте" придержала їх поліція й примістила хвилево в іміґраційнім таборі. Кубський уряд хоче відіслати їх назад до Америки тим самим кораблем.

ДОПОМОГОВА АКЦІЯ ЗОСЕРЕДЖЕНА В 23 МІСТАХ.

ВАШИНҐТОН. — Адміністрація допомоги оповістила, що майже дві третини фондів видається на безробітних у 23 містах. Найважнішу проблему представляє місто Ню Йорк, де коло одного міліона осіб живе з допомоги. Крім цього є ще інші міста, де допомогу беруть більше як 100,000 родин. До них належать: Лос Анджелес, Шікаґо, Филаделфія, Пітсбурґ, Клівленд. Потім ідуть менші, як: Сан Франсіско, Вашинґтон, Атланта, Індіянаполіс. Ст. Луіс, Нюарк, Бофало, Сінсінаті, Толідо, Вілксбаре й Мілвокі.

КРАВЕЦЬКИЙ СТРАЙК СТРИМАНИЙ.

НЮ ЙОРК. — Наслідком вмішання ґубернатора Лімена в спір між кравецькими робітниками й підприємцями, прийшло до низки конференцій між обома сторонами. Юнія кравецьких робітників відкликала покищо розказ вийти на страйк і є надія на мирне наладнання домагань юнії.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ ДЕФІЦИТ МЕНШИЙ, НІЖ БУВ ПЕРЕДБАЧЕНИЙ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральний уряд закінчив фіскальний рік 3-го червня. Обрахунки показують, що дефіцит є на міліярд і 30 тисяч долярів менший, ніж передбачувано. Приходи були 3 міліярди й 800 міліонів, розходи 7 міліярдів і 375 міліонів, дефіцит 3 міліярди й 575 міліонів. Увесь довг Злучених Держав виносить 28,700,892,624 доляри.

БУНТ У ТАБОРІ БЕЗРОБІТНИХ У КАНАДІ.

РІДЖАЙНА (Саскачеван).—У понеділок вибух бунт у таборі безробітних. Прийшла міська поліція з Ріджайни й домініяльна кінна поліція, щоб успокоїти бунтарів. В боротьбі згинув один міський поліцай, а двох домініяльних ранено небезпечно. Поліція втихомирила бунтарів ґазом. Ранено сотню безробітних.

ОТТАВА.—Премієр Канади, Р. В. Бенет, заявив у вівторок у парляменті, що розрухи в таборі біля Ріджайни є випливом аґітації большевиків. Він має вісти з Ню Йорку, Парижа й інших осередків, що такі розрухи це не лише звичайні страйки, але плян викликати революцію для заломання дотеперішнього ладу. Бенет наказав стримати похід 1,600 безробітних на Оттаву й примістити їх покищо в таборі біля Ріджайни, а опісля розіслати домів.

БОСЯКИ ЗА СВОЮ „НАЙРУ".

НЮ ЙОРК. — У вівторок розпочалася 14-денна конвенція Побратимів Босяцтва в Америці. Предсідник конвенції, що відбувається під ч. 422 Іст 15-та вулиця, Чарлз Далтон, колишній шкільний товариш посадника Бостону, Корлея, заявив, що босяцтво домагається своєї „Найри", тобто управильнення годин „праці", а саме: 4 години денно, 5 днів у тижні, 6 місяців вакацій і 50 центів доходу на годину. Кожний добрий босяк їде на зиму в полудневі стейти. Тому, що між босяцтвом є вже 100,000 жінок, босяки повинні носити чисті сорочки й публика не повинна за це гніватися. „Порядний" босяк встає найскорше в 10-тій годині ранком. Скорше нема потреби, бо публика ще не готова.

ПОВІДОМЛЕННЯ В СПРАВІ ВИМІНИ ГРАМОТ

В останніх днях червня відділи прислали велике число грамот для вимінн зі старого до нового роду обезпечення. Отже ті всі грамоти, які були прислані до головної канцелярії між 25-тим і 30-тим червнем, не могли вже бути змінені з кінцем минулого місяця, а тому будуть змінені на протязі цього місяця.

При тій нагоді пригадуємо, що колиб на руках відділових секретарів знаходилися ще якісь старі грамоти для виміни, то ті грамоти треба НЕГАЙНО прислати до головної канцелярії, а головна канцелярія змінилаб їх іще разом з тими грамотами, які осталися для виміни з минулого місяця.

Головна канцелярія У. Н. Союза.

ГОЛОС НІМЕЦЬКОЇ ЖІНКИ-ЕМАНЦИПАНТКИ.

В Берліні всі дивуються, як це могло статися, що поміщено друком гостру критику націвських поглядів на жінку як ту, що має варити, пильнувати хати і дітей родити. Марія Йоахімі Деґе назвала такі погляди реакційними й орієнтальними.

ТОВАРИСТВО ДЛЯ ПОШИРЕННЯ ЛЬОТЕРІЇ.

В Ню Йорку відбулася краєва конференція для узаконення льотерії. Делеґати рішили заложити корпорацію для аґітації за таку думку і придбати 100,000 членів. Головою конвенції була пані Олівер Гаріман. Дохід з льотерії хочуть призначити на шпиталі, захисти й інші добродійні цілі. Обраховують, що з Америки йде річно міліярд долярів на чужі льотерії.

РАДІОСЛУХАЧІ В ЧСР.

Число родіослухачів у ЧСР постійно росте. З кінцем травня ц. р. концесіонованих радіослухачів у ЧСР було 744,-227. З того Прага 404,686, район Пардубиці 73,558, район Брно 124,636, Опава 56,460, братиславський район 56,887. кошицький район. 20,698, Підкарпатська Русь 7,352.

Отже для 7,000 радіослухачів на Закарпатті є постійні години в українській мові, що їх надає радіо в Кошицях. А як заспокоює потреби й вимоги своїх українських радіослухачів львівське радіо?

НЕ МОЖНА ПЕРЕВОЗИТИ ПЧІЛ БЕЗ ДОЗВОЛУ.

На основі недавно ухваленого закона манітобський департамент рільництва робить дистрикти для пчіл у провінції і без дозволу департаменту не можна буде перевозити пчіл з одного дистрикту до другого. Муніціпал Ґрей став одним з дистриктів, де не можна довозити пчіл з інших дистриктів. Попередньо таке саме право здобув собі муніципал Спрінґфілд. За обмеження подався муніципал Роленд. Також усі пасічники обовязані реєструватися в департаменті рільництва.

ПРЕМІЄР ГЕПБОРН АДОПТУЄ ДІТЕЙ.

Премієр Гепборн з провінції Онтеріо не має рідних дітей, але не попадає через те в розпуку, бо чи то мало є в світі чужих дітей, що ними нема кому заопікуватись? І от на його фарму в Ст. Томас прибув на днях зі сиротинця 2 і піврічний хлопчик, що тепер уже не буде сиротою. Він буде називатися Петро Гепборн та буде рахуватися за сина премієра. Премієр має намір дістати з сиротинця ще й дівчинку, щоб малий Петро мав сестричку.

МОЛОЧНА ДОРОГА ОБІЙМАЄ 200 МІЛІЯРДІВ ЗІР.

Смитсонійський інститут у Вашинґтоні оголосив звіт за минулий рік і в ньому подав обчислення зоряного світа за проф. Дж. С. Пласкетом з канадійської астрономічної обсерваторії. Сказано, що молочна дорога, яку ми бачимо на небі, це кружок з 200 міліярдами („біліонами") зір. Наше сонце з землею й іншими планетами є лиш одною з тих зір. Крім нашого світу з молочною дорогою є ще 2 міліярди таких зоряних громад.

23 ВБИВСТВА І 39 НАПАДІВ.

Як довідується „Знамя Росії", в промислових районах свердлівської (екатеринбурської) і челябінської округи проявляється щораз більший низовий терор проти представників советської влади й партійної управи. В березні ц. р. в обох округах доконано 23 вбивств і 39 нападів. У звязку з тим з Москви вислано у квітні на Урал заступника уряду. Аґранова. Ця поїздка довела до масових арештовань серед робітників і комсомольців, до зміни провідних адміністраційних органів, які обсаджено досвідченими чекістами з Москви, одначе все те не дало ніяких успіхів. Навіть підчас побуту „міністра внутрішніх справ" Аґранова на Уралі терор не припинився. В Алнаєвську вбито Ґрачева, районового уповажненого професійного союзу папірників.

ХМАРОЛІМ НАД РОГАТИНЩИНОЮ.

Над Рогатинщиною перейшла нагальна хуртовина з хмароломом над селом Кнігиничі. Хуртовина заподіяла великі шкоди в засівах і знищила почасти багато будинків.

ЛЮДИ ПАЛЯТЬ ВЛАСНІ БУДИНКИ.

Як повідомляє польська преса, в повіті Заверце були в останніх часах у ріжних селах великі пожежі, що спричинили величезні шкоди, які йдуть у сотки тисяч. Стверджено, що всюди вогонь був підложений. Впадало теж в очі, що пошкодовані селяни приглядалися пожежам байдужно і зовсім не мали охоти ратувати своє добро. Це навело на здогад, що селяни самі підпалюють свої будинки, щоб запротестувати цим робом проти комасації, яку переводять у тих селах.

ДИТИНА З ТРОМА РУКАМИ.

В громаді Стрегая (Румунія) породила Арістіта Кондиаку дитину з трома руками. Мати й дитина здорові. Дитину дали до шпиталю. Їй відріжуть одну руку.

ЛИТВА ХОЧЕ ДОБРИХ ВІДНОСИН З УСІМИ СУСІДАМИ.

З Ковна повідомляють, що міністер закордонних справ, Лозорайтіс, виголосив у старшинськім клюбі відчит про закордонну політику, що мав бути відповідю на промову Гітлера. Питання закордонної політики — говорив — є звязане з питанням безпеки. Приступлення СССР до Ліґи Націй причинилося до її консолідації. Справа безпеки є тепер найважнішим питанням і при його вирішенні не можуть не зважати на балтійські держави. Це має своє значіння, коли Німеччина не усунула Литви з системи безпеки. Литва хоче задержати мир з усіми державами, також і з Німеччиною. Тому буде старатися вияснити всі спірні питання з Німеччиною. Також з Польщею хоче знайти спосіб наладнання відносин.

На відчиті міністра Лозорайтіса були присутні всі провідники литовської армії і багато представників старшинського корпусу.

ПРО УКРАЇНСЬКУ КЛІЄНТЕЛЮ НЕ ДБАЄ.

Читаємо в „Ділі": Як пишуть нам з Тернополя, на розі вулиць Міцкевича і Третього Мая отвирається нова аптика. Власником її є аптикар Мангайм, Жид. Нічого дивного, бо й так більшість тернопільських аптик є в руках Жидів. Колиж згадуємо про п. Мангайма, то тому, що він не дав на своїй аптиці ані одного українського напису, хоч знає, що українське населення в місті, а тимбільше в повіті творить великий процент. На інтерпеляцію в тій справі відповів, що він про українську клієнтелю не дбає. Зате дав написи попри польські також в німецькій, а навіть французькій мові. Українське громадянство повинно витягнути з того відповідні висновки.

УТЕЧА ВЯЗНЯ З ПОЛІЦІЇ.

В Чернівцях заарештовано в судовій палаті хитрого мантія й дурисвіта Епіфанія Франґопола. Він обдурив багато людей, удаючи, як на потребу, то журналіста то державного прокуратора, то судового інспектора і т. д. Недавно він утік безслідно з поліційного арешту. Коли відчинено залізні двері, він блискавично втік на коридор, звідти задніми дверми на подвіря, потім будівельною площею на вул. Траяна й зник. Вислані в погоню поліційні стежі не могли його віднайти.

КОМУНІСТИ В ЧЕРНІВЦЯХ.

Заарештованих у Чернівцях 17 комуністів відставлено до військового суду в Ясах. В них знайдено багато пропаґандивного матеріялу. Арештовані кажуть, що вони не комуністи, а антифашисти.

БУРІ В НІМЕЧЧИНІ.

В багатьох сторонах Німеччини перейшли великі бурі з громами, від яких згинуло багато осіб. Біля Ізерльону грім ударив у камінелом, викликуючи експльозію динаміту. Наслідки вибуху були катастрофальні. Цілий барак з мешканням сторожа вилетів у повітря. Сторожа вбило, один робітник тяжко ранений. Біля Нідергайнбаху грім ударив у дерев'яну вежу, на якій були два туристи. Один із них згинув, другого тяжко поразило.

ПОСТАВЛЕНО ПАМЯТНИК НАД ГРОБОМ О. Г. ГРУШКИ, ПЕРШОГО РЕДАКТОРА „СВОБОДИ"

ЛЬВІВ. — „Діло" доносить про посвячення памятника на ґробі о. Григорія Грушки в селі Пеняки, брідського повіту, яке відбулося в неділю, 9-го червня. Покійний о. Грушка був першим редактором і основником американської „Свободи". Вернувшись до краю, був парохом у селі Пеняки від 1906 до 1913 року. Він був теж одним з перших орґанізаторів У. Н. Союза. І саме за ті заслуги У. Н. Союза постарався, щоб на гробі цього заслуженого піонира української іміґрації в Америці поставлено коштом членів У. Н. Союза памятник. День посвячення був великим торжеством. Всі околичні села взяли в святі громадну участь. Процесіональний похід відбувся під проводом сімох священиків. Сам памятник, поставлений з чорного ґраніту, викликує дуже миле враження. Підчас посвячення були й промови, в яких підношено заслуги о. Грушки на народнім полі в Америці й у краю.

У СПРАВІ НАЦІОНАЛЬНОГО КОНҐРЕСУ.

ЛЬВІВ. — На конференції Підготовного Конґресового Комітету вирішено, що Всеукраїнський Національний Конґрес відбудеться з початком 1936 року в Швайцарії. А колиб це з фінансових причин було неможливе, то в іншій невтральній державі центральної Европи.

У ПОКЛОНІ ПОЛЯГЛИМ.

ЛЬВІВ. — Несподіваний дощ та хуртовина перешкодили львівським Українцям відбути в перший день Зелених Свят традиційний похід на цвинтар, щоб віддати пошану поляглим героям. Зате в понеділок, на другий день свят, зійшлися всі процесії на Личаківськім цвинтарі, де відправлено панахиду й виголошено відповідну проповідь та співано „Вічная память" і „Ой, та зажурились". На панахиді були представники бувшого Уряду ЗУНР, корпоративно бувші вояки УГА та представники товариств з прапорами. По соборній панахиді духовенство відправило низку окремих панахид на могилах наших визначних громадян.

НОВІ ДОКУМЕНТИ ПРО ШЕВЧЕНКА.

КИЇВ. — Біля Орська при гляданнях золота знайшли 13 документів, що відносяться до часу, коли Т. Шевченка держали в орській твердині як салдата (1847—1850 р.). Між документами є приказ міністерства внутрішніх справ: „Держати Шевченка під дуже строгим наглядом, щоб від нього не виходили обурюючі й пашквільні твори".

ПОМЕР ПОЛЬСЬКИЙ ПУБЛІЦИСТ, А НАШ РЕНЕҐАТ.

ТРУСКАВЕЦЬ (Галичина). — Тут помер 19-го червня Константин Сроковський, один з визначніших польських публіцистів, у 57-мім році життя. Походив з української родини й спершу писав по українськи, а саме в „Літературно-Науковому Вістнику", де Франко помістив одно чи два його оповідання. Згодом появилася збірка його оповідянь, видана Українською Видавничою Спілкою. На цьому закінчив він свою письменницьку діяльність як Українець і від 1899 р. став членом редакції „Слова Польского", де спершу писав театральні рецензії. Опісля віддався економічним і політичним студіям і перенісся до Петербурґа, заанґажований до великого польського журналу „Край". Обговорював переважно українські справи, очевидно зі становища польського. З Петербурга перенісся незабаром до Кракова, як член редакції „Нової Реформи". Потім став послом з лісти польської демократичної партії, а вкінці редактором „Ілюстрованого Курєра Цодзенного". Залишив по собі й кілька більших праць. В історії українського народу побільшив сумний стан публіцистів-перевертнів, що, вирікшися своєї народности (Костецький, Мерунович і інші), присвятили свої сили польській справі.

СОВЄТИ В СТРАХУ ПЕРЕД ВІЙНОЮ.

МОСККВА. — Совєти взялися до негайного збільшення воєнної фльоти на Балтику. Кажуть, що Ленінґрад заґрожений, і то з боку Німеччини. Подають, що японські військові провокації на Далекім Сході вказують на те, що Японія пре до війни з Совєтами. З другого боку це не є тайною, що німецькі воєнні кораблі відвідують дуже часто Фінляндію, та що та остання мріє про поширення своєї держави аж по Урал. Совєти згадують далі про те, що Фінляндія шукає нових летовищ. З цього можна догадуватися, а на те, кажуть, є ще й інші докази, що є тайна умова між Фінляндією і Німеччиною щодо спільного наступу на Совєти. Стверджують, що найновіші німецькі воєнні кораблі є того типу, що можуть увійти до фінляндських фйордів в найменші закутки.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

В Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БЕЗРОБІТНА МОЛОДЬ

Між засобами, що змагають до ліквідації безробіття, знаходимо одну порівнюючи невелику суму, бо $50,000,000, призначених президентом Рузвелтом на те, щоб якимсь чином дати якесь заняття молоді, що є без роботи.

Жиємо в дивних часах. Маємо маси молоді, яка замісць дармувати хоче працювати чи вчитись і не має змоги цього робити. Департамент праці нараховує приблизно яких 3,000,000 молоді, що з огляду на свій вік повинна братися за роботу, а цеї роботи не має. До цього додаймо те, що сказав у своїй промові, переданій через радіо, д-р Стодебейкер, державний комісар виховання, то матимемо ще більше скомплікований образ, бо додамо до безробітних іще 2,000,000 молоді, що саме тепер кінчить високі школи й університети.

За гроші, які призначив уряд як допомогу для розвязки цеї проблєми, не буде можна зробити багато. Обчислюють, що при дуже скупій господарці буде можливо дати якесь заняття яким 500,000 молодим хлопцям і дівчатам. Гроші ті будуть ужиті на те, щоб шукати роботи для молоді по приватних підприємствах, щоб допомогти молоді добути краще технічне підготування, уможливити продовження науки в школах та допомагати тим усім проєктам, які змагають до заспокоєння потреб молоді.

Президент Рузвелт добре розуміє, що держава не може позволити собі на те, щоб така велика скількість молоді зледачіла та не розвивала своїх духових і фізичних сил, яких край потребує чи потребуватиме. І не тільки державна адміністрація, але з ріжних інших боків вдарено в дзвін на тревогу, що буде з Америкою, якщо молодь буде байдикувати, якщо її мрії будуть кінчитися по науці тим, що вона сидітиме батькам на голові. Наслідки цього вже такі очевидні, що нема двох слів, що проблєма безробітньої молоді являється проблємою першої ваги. Вистарчить тільки поглянути на кримінальну статистику, щоб зрозуміти відразу цілу вагу цеї проблєми.

Нема сумніву, що 50 міліонів долярів, що їх призначено на однорічну допомогу для розвязки цеї проблеми, справи не розвяжуть. Це буде тільки „допомога" і нІщо більше. Бо розвязка самої справи мусить іти вкупі з розвязкою проблєми безробіття як такої, як явища, яке при теперішнім суспільнім устрою мусить існувати. Значиться, що тут треба в першу чергу господарку краю повести на таких нових принципах, які уможливилиб цілковиту ліквідацію безробіття для всього населення, а тимсамим і для молоді. Отже на ділі є тільки одна квестія, себто квестія безробіття як такого: як для молодих так і для старих. І здається, що тільки з того боку треба на цю справу глядіти і її розвязувати.

К. Срібний.

ЩЕ СОКАЛЬСЬКИЙ КОРДОН

Часописи повні нотаток про праці соймових комісій над проектом конституції, над поділом виборчих округ, над числом мандатів і т. п. Кілька разів доносили ґазети про конференції українських послів з міністрами у Варшаві, і про евентуальних кандидатів на послів, але одна річ лишилася неясною, а саме: справа волинська. Ми нічого для нас корисного не сподіваємося від будучого варшавського „парляменту", бо такого „парляменту" ніде в Европі не знайти. Ми навіть уважалиб конечним поставити на розгляд квестію участи чи неучасти Українців у тім „парляменті" й у „виборах" до нього. Але про це ми вже писали. Тут хочемо поставити на розгляд іншу справу, справу волинську, точніше: справу відношення Галичини до Волині.

Від самого закінчення большевицько війни, коли західня Волинь опинилася по цей бік границі, галицька преса й соймова репрезентація заєдно повторяли і говорили: „Геть з сокальським кордоном! Галичина і Волинь — це відламки одної й тої самої нації, якої західня частина опинилася в границях польської републики. Отже і виступати представники тих відламів мають спільно". І так воно зпочатку й було. Коли перші вибори до сойму бойкотувала Галичина (перед вирішенням антанти про державну приналежність Галичини) і коли з Волині вийшла потужна соймова репрезентація українського народу (всі посли з Волині були Українці, ніхто з Поляків і Росіян не вийшов), Галичина признала ту репрезентацію не тільки за репрезентацію Волині, але й цілої західньо-української території під Польщею. І волинські посли, що виступали в соймі, ґоворили від імени не лише свого, але й Галичан. Таксамо їздили по Галичині з вічами, промовами і т. п.

Але незабаром на Волині повіяв інший курс. Прийшли нові вибори з їх „чудом над урною" і до сойму ввійшли крім Поляків люди, яких наш нарід називає нечемно „хрунями". А з перемогою того нового курсу прийшло гасло: відділити Волинь від Галичини, не допустити зносин між Українцями звідти й звідси, викопати рів, щоб ослабити обидві частини і перешкоди їх спільній акції.

Проти тої тенденції з боку українського боролися, проти неї протестували. І сокальський кордон ломилося, як лиш можна було.

І це була правильна політика. Але тепер ця політика нагло заломилась. Уже не бачимо ніяких виявів солідарности обидвох територій. Є в українській соймовій репрезентації Волиняки (Хруцький), вибрані в Галичині, є Галичани, вибрані на Волині (З. Пеленський); є на Волині крім „Петів Певних" (себто хрунів) незалежні люди, з якими можна булоб щось робити. Але ми не бачимо, щоб соймова репрезентація українська (галицька) десь колись, чи в укладах з урядом, чи в переговорах згадувала справу Волині. Тихцем її погребано, тихцем її немов уважається за домену „Петів", за справу, яка не обходить Галичан, так нібито це був Горішній Шлеськ чи Поморя. Бачимо на очах, як нас збивають з одної позиції на другу, і ми не підносимо протесту...

Пригадуються часи передвоєнні, пригадується Росія і царська Дума, ї посли польські в тій думі. Коли царський уряд — не для нас, а в цілях нашої русифікації — рішив відділити адміністраційно від Конґресової Польщі Холмщину, посли Поляки в Думі піднесли урочистий протест як проти нарушення територіяльної цілости їх землі. А тимчасом у тій Холмщині було може яких 10% Поляків. А на Волині Українців напевно є до 80%, коли не більше. Чомуж ніхто не забирає голосу, щоб заявити, що нема окремої справи Галичини по цей бік кордону, ні окремої справи Волині, що ці землі заселені одним народом, що мають їх представники йти разом і на підставі спільної плятформи?

Таких голосів не чуємо і це свідчить про катастрофальний залім політики нашої головної партії. Незалежна опінія повинна зажадати від неї звіту, **як стоїть справа з Волиню.** Чи вважають галицькі посли — з огляду на брак незалежних українських послів з Волині в теперішнім соймі — за свій обовязок піднести голосно справу Волині? Чи, навпаки, мають намір дати себе поділити: нині на Галичан і Волиняків, а завтра ще на Гуцулів, Лемків і Бойків?

Час заняти до цього питання виразну позицію! Хто за перспективу мандату **замикає** очі й вуха на справу Волині, той не служить національній справі.

ЗА ТРЕТЮ ПОЛІТИЧНУ ПАРТІЮ

Америка здавна має систему двох партій. Коли одна стратить популярність, друга має нагоду прийти до керми державою на її місце. Це є старі партії, републиканська й демократична. Третя політична партія не змогла ще захопити влади, хоч були спроби. Та тепер провідник нюйорської стейтової соціялістичної орґанізації, Луіс Волдмен, на Краєвій Конференції Праці в Кемп Тамімент 27. червня ще раз підняв це питання, і то мабуть перший раз з правильної точки. Досі повставали треті партії як якісь „поступові" і щойно пізніше оголошували себе заступниками працюючого люду. Волдмен відразу каже, що це повинна бути партія праці, а на її чолі повиннаб станути Американська Федерація Праці, досі чисто професіональна орґанізація робітників з найбільш розбіжних ділянок. Мотив творення третьої партії, як подано в звітах, такий: „Американський нарід виказав свою спосібність і бажання йти за політикою національної відбудови, опертої на засадах промислової демократії". У своїх плянах Волдмен виключив фашизм та комунізм, а приняв американську демократичну систему за підставу політики третьої партії.

Цікаве з цієї програми соціялістичного провідника те, що вона не відбігає від програми секретарки праці у Вашинґтоні, пані Перкінс, яка саме три дні перед Волдменом проголосила політику федерального уряду в справах робітничих, хоч іще не сформуловану, але схоплену так, як вона сама укладається під пору. Що більше, пані Перкінс навіть подала більше конкретні точки, як засади, якими уряд думає керуватися в своїй робітничій політиці. Сказано там між іншим: 1) Уряд вважає своїм обовязком зробити все, що в його силі, щоб забезпечити робітникови мінімальні постійні вимоги для здоровля й платні. 2) Заохочувати до мирного наладнання спорів. 3) Зробити кожне заняття людини якнайліпшим щодо фізичних і людяних відносин і платні. 4) Заохочувати творення робітничих орґанізацій для піднесення значіння робітництва в громадянському житті. 5) Дбати, щоб робітництво мало належне йому місце в розвитку економічної політики в будуччині. 6) Довести до взаїмного порозуміння між підприємцями й робітниками в справі поліпшення виробництва.

У коментарі до цієї програми подала пані Перкінс ще й цілі такої акції. Вона думає, що такою дорогою вдасться осягнути те, щоб американське робітництво стало суспільним чинником через свої орґанізації. Значить, щоб робітництво не почувало себе наємником, але співгосподарем. Пані Перкінс надіється, що такою дорогою розвинеться специфічна американська система праці, оперта на засадах американського демократизму.

Коли мова про демократизм, то не можна добачувати ніякої ріжниці між обидвома проектами. Обидва відкидають диктатуру пролєтаріяту, обидва противні диктатурі фашистівській. Значить, соціялістична ґрупа не має якоїсь нової програми, ба навіть вона не тримається ще недавньої традиції, тобто традиції, що соціялістична партія це партія радикалів, що бажають перевороту всього суспільного ладу.

Ще недавно, бо щойно в р. 1919, отже безпосередньо після війни, виринула між „радикалами" в Америці думка створити третю політичну партію, на знак протесту проти вступлення Америки у війну. Вони надіялися завалити партію демократичну, яка стратила популярність через невдачі Вилсона, і не допустити до віджиття партії републиканської, котра повних 8 літ не була при владі. Вил Дюрант, один з інтелектуальних провідників радикального руху, що навіть був замішаний з нюйорськими анархістами, коли вони приготовляли бомбовий замах на Ракефелера, переповідає настрій радикальних ґруп у часі змагань до творення третьої партії, у своїм творі „Транзишен". Це бв рід конспірації одиниць з найріжнороднішими суспільними програмами. Всі вони хотіли „ратувати Америку перед загибіллю". Деякі хотіли бути практичними і злучилися з соціялістичною партією, а інші з фаюмерсько-робітничою партією, яка тоді мала трохи сили на Заході. Обидві партії мали свої конвенції в Шікаґо в липні 1920 року, отже була надія довести до спільної акції. Сенатор Ла Фолет з Висканзин, що в часі війни протестував проти вмішування Америки в европейську війну, прислав свою згоду стати кандидатом на президента третьої партії, коли обидві конвенції злучаться. Комісії обидвох конвенцій радили два дні над програмою і тактикою, але ні на одній точці не прийшло до порозуміння. Кожна ґрупа для засади обстоювала свої точки. Таксамо йшла „засаднича" дебата на повних зібраннях конвенцій. Не було мови про якесь поєднання. Аж хтось з делеґатів вивісив образ сенатора Ла Фолета. Делеґати почали плескати в долоні; конвенція одна майже розбилася, тоді гурт пішов на другу і там сталося таке саме. Ніякої плятформи не ухвалено, а кандидата принято. Коли Ла Фолет довідався про те, відмовився від кандидатури, а тоді на конвенції фармерсько-робітничої партії поставили кандидатом визначного молодого адвоката з Ню Йорку, родом Ірляндця. Коли довідалися, що він католик, конвенція забула про політику, а делеґати почали релігійну драчу. Тоді, очевидно, вже не могло бути й мови про дальше ведення нарад або про порозуміння з соціялістами, і третя партія пропала. Аж у 1924 р. Ла Фолет самий висунув свою кандидатуру як третій кандидат, але, як звісно, програв цілковито, бо лише один стейт пішов за ним.

Коли Вил Дюрант їхав з конвенції домів і, розчарований невдачею на конвенціях, не скривався з неґодуванням на поступових товаришів, йому сказав один із них таку правду: „Кождий радикальний діяч є бунтарем, а кожний соціяліст — осібняком-індивідуалістом. Вони розбиваються в тисячі сект і кожний хоче поставити на своїм. Вкінці між ними стільки сект, що ніхто не бере їх поважно, а велика партія, що править краєм, може без страху дозволити їм взаїмно побивати себе аж до загину".

Чи ця характеристика вірна, це інша справа. Але коли соціялістична партія перестала бути радикальною, то на її місце прийшли комуністи. Колиж соціялісти стали до конструктивної праці, то їх переліцитовує таки демократична партія під проводом Рузвелта. Колиж їм іде про гасла суспільної справедливости, то такі гасла змонополізував о. Каглин з Дітройт із своєю сильною краєвою орґанізацією. Отже є всякі підстави прийти до висновку, що соціялісти не створять третьої політичної партії в Америці, що булаб всесторонним ліком на всі нодостачі в часі великої крізи.

М. Костишин.

КЛОНІТЬ ЧОЛА!

Клоніть чола, клоніть покірно
І лийте сльози від турбот,
Що був героем ваш деспот,
Братався з вами лицемірно,
А нишком ладив свій закон,
Щоб вас лиш хитро обдурити,
Могутню силу геть розбити,
А вас — прогнати за кордон.
І сталось так: На жах, на диво
Стогнали тюрми і бараки,
Борці конали як собаки,
Деспот сміявся з них глумливо.
А там, де кров свята пролялась
За правду, волю, рідний край,
Там людське тіло рве нагай!
Ось так за братання дістали
Тюрми, тортури, більш нічого;
Бо так деспот в той час велів,
Пацифікацію заповів,
І в петлю заслав неодного.
Буки ломили людські кости;
Божеволів деспот від злости,
Що дух живий ломив ґраніт,
До пімсти кликав цілий світ.
Та бач, на тім іще не стало,
Знать, божевілля поділало:
Березу Картуську відшукав
І в дар нам табор збудував.
Що світ кругом про нього знає?
Хто там і за що пропадає?
Скажіть, скажіть, що чола гнете,
За те деспота героем звете...
За ті добра, що страх згадати,
Поклін лиш може той віддати,
В кого жевріє хрунівський стиль,
В серцю багнюка, смердяча гниль.
Клоніть чола, клоніть покірно,
Ждіть на охлапи, служіть же вірно.
Будьте рабами! А прийде час,
Що ваша совість осудить вас.

С. Г. Н.

СВІТ КРАСИ.

Красу вичуває кожний, і найменша дитина. Краса ублагороднює людську душу і наповняє світлими думками.

Є своєрідна краса, що є питоменною власністю тільки якогось одного народу в світі, а це — краса мистецтва і краса думки.

Кожний нарід пишається тією рідною красою і нею приводить чужий світ до подиву.

Чим глибша і ясніша думка, чим більше виявляє своєї народньої і людської правди, тим пишається більшою красою.

Мистець творить красу.

Чим більше виявляє твір штуки правди, тим більше має в собі краси.

Штука, що виявляє тільки красу зовнішніх форм: правильність ліній і техніку — є мертвою красою. Поверхових, технічних творів є безліч.

Краса, що лежить у виразі, є живою красою. Вона вимагає великої душевної рівноваги — вдумливости, естетичного світовідчування і пізнання правди. Таких творів є дуже мало; в них зображений творчий дух цілого народу — збірна народня ґеніяльність.

Творець такого твору зоветься народнім ґенієм.

Гасе Цетерстрем.

БОЧКА

Я побачив, як на обрію виринає чорна хмара. Було ясне, що скоро буде дощ. Дощ прийшов: спершу кілька великих, тяжких капель, а потім рівномірна рвучка злива, що падала простопадно на землю.

Я чув, як дощ лопотів по дахівцах, а як я вийшов на веранду, то побачив, що ринва саме готовилася віддавати це великій бочці, що було її обовязком. Насамперед прийшла тонесенька струйка, що шукала собі дороги в домі й тихесенько плила по землі біля бочки. Я подумав: то недобра господарка. Коли маємо бочку на дощівку, то дощівка повинна спливати до бочки.

Я надягнув дощевий плащ і вийшов на двір посунути бочку. Схопив я її сильно згори та старався посунути її. Самособою, бочка стояла сильно наче гора, до половини з водою. Видно є якийсь спеціяльний спосіб, як зрушувати бочки з місця, та я не знаю того способу.

Я вперся з усіх сил на бочку та присилував вкінці її з одного боку рушитися з місця. Рівночасно струя з ринви впала мені між ковнір і шию. Я пустив бочку й вона стояла на тому самому місці, що передше. Дощ став іще більший падати, а вода з ринви лилася тепер великим луком на землю.

Я пішов на веранду, втер собі шию рушником, подумав хвилинку над цією справою тай знову вийшов на двір.

Тепер я обійшов довкола бочки, схопив її за край та потягнув до себе. Тепер вдалося. Як потягнув бочку на право, й диви, також пішло. Бочка посунулася саме стільки, скільки треба було, а дощівка падала простісенько до неї.

Падав зливний дощ, а вгорі клубилися чорні-чорні хмари. Я побіг скоро на веранду. Виглянув я на двір. Струя води з ринви змінила тепер напрям і падала знову біля бочки. Я подумав: То немудре, з причини трошки дощівки робити великі історії. Коли вона не хоче падати в бочку, то годі.

Та потім воно мене розлютило. Ринва та стара бочка від дощівки не сміють триумфувати надімною. То мертві річи, тому мусять навчитися слухати.

Я знову надягнув дощевий плащ і вибіг на двір. Взявся я того самого способу, що останній раз і вкінці уставив бочку, де хотів.

— Так, — сказав я — тепер бачиш, що годі воювати зі мною. Тепер стоїш, де маєш стояти!

Я пішов на веранду й гордо дивився на діло моїх рук.

Нараз дощ зменшився, а струя з ринви, що вже була слабша, змінила знову напрямок і падала попри бочку, на землю. Я бачив, як проклята бочка сміється з мене своєю чорною пащею та ще раз вийшов. Станув я перед моею неприятелькою та сказав їй:

— Який би й не падав дощ, слабий чи сильний, чи середній — дощівка мусить стікати в тебе! Затям собі це!

Я знову сильно причепився до бочки та саме хотів почати мою працю, як почув я голос, що говорив:

— Остав цю бочку в спокою! З нею не виграєш! Знаю її, що й як із нею. Вона проклята.

То був Ц., що переходив дорогою.

— Проклята? Хто її прокляв?

— Маляр Т., що жив тут тому десять літ. Я був при цьому, як воно сталося. Раз вечором сиділи ми на веранді, гуторили та пили трохи. Маляр може забагато. Нараз злетів йому з голови його солом'яний капелюх і вітер поніс його. Маляр пішов принести капелюх, та не вертався. Ми ждали хвилину, а що маляр не показувався, я пішов за ним, побачити, що з ним сталося. Маляря не було. Я вже хотів вертатися, як нараз почув я якийсь булькотячий голос, що доходив із бочки. Я заглянув ближче й тепер побачив дві ноги, що виставали з бочки. То були маляреві ноги. Я знав їх уже двацять літ. Він стояв у бочці коміть головою. Хотів витягти капелюх із бочки, та втратив рівновагу й упав у бочку. Та Богу дякувати, в бочці вже не було води більше, лише стільки, що сягала йому по ніс. А то був би втопився. Ми, розуміється, видобули її, а як він вкінці почув землю під ногами, затиснув пястук, підняв угору та сказав:

— Проклинаю тебе, бочко, на віки вічні!

З того бочка є такою, як її бачиш. Я на твому місці відкотив би її геть від хати. Вона є лише причиною ріжних нещасть.

— Правду кажеш, я так зроблю, і то зараз.

Ми перевернули бочку, а як уся вода витекла з неї, взялися котити її навзаводи. Самособою, бочка дудніла, зчиняла бешкет із усіх сил, щоб так запротестувати проти нашої немилосердної поведінки, та ми на це не зважали. Ми знали, чого хотіли.

Вечір був гарний, ми сиділи ще довгий час на веранді й ґуторили. Пізно вечором я пішов спати.

Рано збудився пізніше як звичайно. Вискочив із ліжка трохи запоморочений та скоро відслонив фіранки. На дворі світило ясне сонце, а перед хатою, на давньому місці стояла бочка, проклята бочка на дощівку.

Я вибіг на веранду та в дверях стрінувся з моєю жінкою. Вона сказала:

— Боженьку, як я намучилася з цією старою бочкою! Якісь збиточники викотили її аж на вигін! Та я віднайшла її і тепер бочка стоїть, де має стояти!

— То добре, — сказав я та пішов тихо й спокійно назад у хату.

Боротися з одною бочкою, це ще від біди можна, одначе боротися рівночасно з жінкою, це неможливо.

СОВЄТИ — ВІЙСЬКОВА ПОТУГА

(УП, Берлін). — У травні появилась на німецькому книжковому ринку книжка в німецькій мові під заголовком „Совєти — військова потуга". Автором її є відомий німецький журналіст, Артур Юст, що вже десяток літ живе в Совєтах як кореспондент численних німецьких ґазет. Десять літ пройшло і він простудіював Совєти в цілости і зараховується нині в цілому світі до ряду найкращих знавців совєтської дійсности. Читачі українських ґазет вже нераз мали нагоду пізнати автора по його статтях та перекладах, все про Совєти. Його звідомлення з Москви передруковує вся світова преса. А тепер він зібрав свої враження з совєтського життя в одну цілість, в книжку, яку видала накладня: Корн-Ферляґ в місті Бресляв. В книжці розглядає він найбільш цікаву сторінку життя Сходу, сторінку військову. Бож властиво все життя там не є нічим іншим, як військовим життям, у вічній мобілізації, в вічному напруженню духа і тіла, в вічному вичікуванню наступу ворога. За той воєнний настрій дбає совєтська пропаґанда, яка на кожному кроці добачує свойого ворога, в кожному потягненню якоінебудь держави добачує маневр, звернений проти Москви. Це все відповідно використовується підмальовуванням страховищ інтервенції й війни, роздмухуванням притухлого під соціялістично - комуністичним режімом московського патріотизму та застрашуванням поворотом старих часів, мовби то люди там лякались тих старих часів.

Організація всього життя в Совєтах полягає на воєнній підготовці. Ціллю всяких пятиліток є ніщо інше, як лише збільшення обороноспосібности країни. Військовий стан вивищується понад усе і йому все підпорядковується. Та не зважаючи на той задушливий патріотизм совєтського типу, Москва не зуміла довести до того, щоб правити державою без ҐПУ та масових розстрілів. Нерви народу все те видержують, бо народи не зужиті ще і не заражені европейськістю, що виніжує душу і робить її податливою на все. Сотня тисяч людських істот сюди чи туди — все це збувається словечком „нечаво". Замісць колективу в війську запанував індивідуалізм. Замісць рад рядять поодинокі люди, а всі інші мусять слухати. Ради є на те, щоб вислухували, що їм скажуть робити. Все перебуває в стані постійної мобілізації. Особливою характеристикою совєтської дійсности є змагання опанувати повітря, опанувати виробництво машин, головно воєнних, вміти добре стріляти, хоч масам у руки не дається зброї в більшій скількости, а навіть забороняється носити кинжали. І все те опанувала Москва, лише не опанувала одного, а саме транспорту. От тут і розбиваються всі її пляни і вся готовість до війни. Бо без транспорту не можна навіть перевести мобілізації, вже не кажучи про успішну оборону. Ба навіть більше, бо Москва, говорячи про оборону, приготовляє наступ. Армія її має стати ударною бриґадою світової революції. В той час, як Літвінов балакає в Европі й в Америці про мир, Сталін дбає за успішну розбудову індустрії.

Ось усе те можна вичитати в книжці Юста, яку повинен прочитати кожний, хто хоче орієнтуватися в подіях на Сході не має спромоги сам побути там довший час. Особливо нам, Українцям, важна ця книжка, бож усе те, що описує Юст, Москва готує в першу чергу проти нас і на наше знищення. Як далеко сягає політична безличність Москви й розбіжність між словами її проводирів і їх ділами, виходить ясно з того, що голод на Україні був нарочно і пляново зорґанізований, щоб у той спосіб зменшити відпорність української нації проти московського наступу і головно, щоб на випадок війни Москва не мала багато мороки з Українцями, які на всякий випадок зірвуться в тому моменті до збройної боротьби за свою волю.

Основно розбирає автор і зовнішно-політичний бік совєтської дійсности. В Азії ворогом є Японія, яка систематично підготовляється до збройної розправи. Заложила державу Манджурію, а тепер внутрішню Монґолію, що стикається з совєтською границею в околиці гір Алтаю. Далі військова кольонізація, будова залізниці через тайгу, щоб лише забезпечити той фронт, бо Москва, не зважаючи на ввесь крик, не почуває себе в силі вести війну на два фронти. В Европі головним ворогом Москви є Берлін і на його знищення вона йде всіми способами, навіть відреченням від комунізму. Основним і найзручнішим ворогом Москви є таки Анґлія. З нею стати на прю Москва не важиться. Комунізм як такий є явищем чисто московсько-азійським і для остального світа не заразливим. Там він повстав там і згине з часом.

Книжка Юста річева й головно не має звичайної фразеольоґії, що всьому лиху на світі винні масони і Жиди, як в інших книжках чисто пропаґандивного змісту. Одинокою її хибою є, що не розглядає проблєм військової совєтської потуги також з національного боку. А тодіб і він прийшов мабуть до інших висновків. Він робить ту саму помилку, що кожний німецький автор. Бачить лише те, що йому кажуть бачити, а не те, що є в дійсности і що треба бачити, щоб знати дійсність.

М. С.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 25. травня б. р. померла **Анна Чмерид,** членица сестрицтва Пр. Діви Марії, в. 212 У. Н. Союза в Вілінґ, В. Ва. Покійна прожила 52 роки. Походила з села Опака, повіт Дрогобич. До У. Н. Союза вступила в 1916 р. Була завжди в перших Союзових рядах і гордилася, що є членицею нашої славної орґанізації, бо, хоруючи 8 років, переконалася, що У. Н. Союз це добра, чесна і справедлива орґанізація, яка несе поміч, де може. Муж Покійної, Данило Чмерид, є найстаршим членом 56 від. У. Н. Союза. В похороні взяли участь 212 і 56 відділ У. Н. Союза і громадянство. Муж Покійної щиро дякує за віддання Їй останньої прислуги, а зокрема дякує У. Н. Союзови за скоре виплачення посмертного. В. І. П.

Михайло Дуткевич,
секр. від. 56 У. Н. С.

М. Костишин.

ДРУГОВИ

Вірю! Не легкі твої труди.
Дивлюсь, думаю: що з того буде
Що ти думками в світ літаєш,
Цінні перлини там збираєш,
В тропі модерній часами зблудиш,
Та в бистрім леті частину згубиш.
Бо бистрий лет той — не вся засада
В нім щось сказати, щоб там громада,
Зложивши руки за тобою,
Махнула сумно головою.
Не час! Бо, друже, тут завдання:
Єднатись в силу на змагання.
Лиш не покірно, не побожно;
Вже час до діла серіозно.
Бо ця покірність все заводить;
Раб від покори в ярмі ходить,
Крівавим потом труд зливає,
А непокірний — жнива збирає.
Літай думками, як літаєш,
Збирай перлини, як спіткаєш,
Куй з них козацьку сильну зброю,
Гартуй здорово, щоб у бою
Цей гарт не ржавів, не ломився,
Борець в змаганнях не корився
(Не мрів, що в пеклі є казан!)
А лиш — він волі власний пан.

М. Чапельська.

УКРАЇНСЬКИЙ ҐРАВЕР В АМЕРИЦІ.

Про українських мистців, що вродилися і працюють в Америці, ми знаємо дуже мало. Очевидно, винятком є Архипенко, але він не є Американцем, і про нього годі не знати. Кажемо про молодих незнаних мистців, що щойно вибиваються, відірваних від нашої традиції, і що поза чуттєвими не мають інших звязків зі своєю незнаною „вітчиною. Один з них це молодий ґравер Микола Бервінчак, якого твори саме звернули увагу на нього американських критиків.

Родом він з малого копальняного містечка в Пенсильвенії. Батька його засипало у копальні і Микола, будучи найстаршим з вісьмох малих сестер і братів, не мав змоги присвятити багато часу на свою освіту, бо мусів більше працювати в копальні, сортуючи вугля. Маючи 17 літ, він уже зійшов під землю.

Одначе змалку тягнуло його до пензля. Вже в першій нормальній звертає на себе увагу своїх учителів і від того часу не кидає його пристрасть до мистецтва. Не знаючи, що існують тюби з фарбами, він малює свої образи звичайними фарбами, що їх вживають до малювання кімнатних стін.—За порадою нюйорського маляря П. Довбнера він береться до ґравюри — зпочатку вживаючи ґрамофонової голки і звичайної бляхи, — і тут поступнево здобуває собі розголос. 1933. р. на державній виставі Мінесоти дістає першу нагороду за своїх „Шахтярів". — Від цього часу на всіх виставах, що в них бере участь (Мінеаполіс, Филаделфія, Шікаґо), здобуває собі признання критиків.

Тепер він учить рисунків і ґравюри в одній із песнильвенійських шкіл.

Бервінчака можнаб приділити до типової анґлійської школи ґраверів (Франк Бренґвін). подібних майстерною технікою І справді, техніка Бервінчака бездоганна й зовсім опанована, а його сюжети тематично зглиблені власним довголітнім досвідом у копальні. Правда, він іще бере мистецтво „споглядально"; приймає світ таким, як його бачить, та старається його найвірніше й можливо найкращою технікою віддати. Зате менше в нього експериментального намагання. Покищо він живе у свому замкненому, невеличкому світі, далеко від цього всемогутнього руху ріжних „ізмів", що зробили такий переворот у модерному мистецтві. Але він іще молодий і береться за тверді підстави з ґрунту. Це саме дало йому змогу зовсім опанувати ґраверну техніку. Маючи таку сильну підставу, Бервінчак може вже відважно пускатися на найнебезпечніші експерименти. Тепер він має свобідну змогу акцентувати те, що найважніше в його творах, виеліміновувати непотрібні подробиці, удосконалювати композицію і давати більш власного психічного життя. Нераз його ґравюри надто щиро й педантично наслідують природу. Здається, що мистець боїться пропустити найменшу подробицю, хочби навіть шрубку, цвяшок, чи шнурочок. — Це мабуть тому, що він так добре знає свій сюжет. Але в загальному ці подробиці відривають увагу від суті — й розбивають цілість.

Бервінчак має нахил до шукання стилю і саме на цю характеристичну риску він повинен звертати найбільшу увагу — та передусім не забувати, що „велике мистецтво твориться в лябораторіях.

(„Назустріч").

Між приятельками.

— Що ти бачиш цікавого в твоїм нареченім?

— Та глянь лише на його ніс!

— Та так, великий. І щож з того?

— Такого чоловіка буде за що водити.

—o—

Бабуся (до внука, що приїхав до неї на залізничий дворець): Щож твій татко сказав, як довідався, що я приїжджаю?

Внук: Ах, бабусю, мама татови ще зовсім про те не говорила. Тато й так уже був хорий останніми днями.

НА ТЕМИ ДНЯ

ГРЕКИ ЗА МОНАРХІЮ.

В атенськім парляменті відбулися дивні демонстрації в понеділок, 1-го липня. В часі заприсяження нововибраних послів вигукували недавні члени републиканського уряду й публика на ґалерії: „Хай живе король!" Лише слабі вигуки за републику далися чути у відповідь. Провідник монархістів, ґенерал Метаксас, гаряче домагався зміни формули присяги, а його підтримували члени уряду. Цікаве пояснення формули присяги дав премієр Панайоті Цалдаріс. Він сказав: „Коли хто присягає вірність парляментарній републиці, то це не мусить значити, що републиканський уряд мусить бути без короля, бо може мати короля за президента. Ми мали вже такий уряд після 1863 р. Тоді також Греція була републикою з королем як президентом".

Видко, що повоєнні часи навчили людей великої гнучкости. Просто нема нічого певного. Не лише державний устрій може змінитися впродовж року, але навіть самі поняття державного устрою можна так виснити, як цього вимагає потреба дня. Диктатура пролетаріяту в Совєтах перемінилася на орґію звірських знущань горстки тиранів, а в світі дальше вияснюється це як спроба заведення нового ладу для добра людства. Таксамо й легко можна витолкувати, що парляментарна република може бути монархією, лише що король буде президентом.

ШИРЕННЯ ПОСТРАХУ ЯК ЗАСІБ АҐІТАЦІЇ ПЕРЕД ВИБОРАМИ.

Можна ріжно глядіти на економічні експерименти президента Рузвелта. На одно треба згодитися з ним, а то що нові часи вимагають і нових засобів в управі держави. А ось у Ню Йорк Геральд Трибюн пише один дописувач, що економічні експерименти президента це змагання демократів до конфіскати великих маєтків в Америці. А редакція від себе дає наголовок із знаком запиту: „Чи це предмет для дискусії у виборчій кампанії в 1936 році?"

Не першина в Америці, що в часі виборчої кампанії партія не послугується справжніми гаслами, а пробує лише застрашити людей своїм противником. Кінчиться деколи виграною партії, яка пускає страшака. Але шкоду приносить така кампанія цілій суспільности, яка не має відваги мати свою власну думку і помогти перевести якусь конструктивну програму.

ЕСПЕРАНТО ДЛЯ ПРИЄМНОСТИ.

Біжучого тижня зібралися в Ню Йорку сто делеґатів від кружків есперантистів, щоб заложити Академію для Есперанта, як штучної міжнародньої мови. Делеґати говорили по анґлійськи про ділові справи, а лише вміщували серед розмови поодинокі слова з есперанта. Виходить, що самі делеґати вживають штучної міжнародньої мови лише для приємности, а для діла таки вживають рідної мови.

ОТРУЇВСЯ ВИНОМ ДОМАШНЬОГО ВИРОБУ.

При вул. св. Мартина 26 у Львові помер трагічною смертю 23-літній Здзіслав Ґарновський. Власник дому Мокшицький почастував Ґарновського вином, яке сам сфабрикував із жита. Ґарновський випив дві склянки та зараз почув сильний біль у голові. Лікар ратункової стації старався ратувати Ґарновського, тому дав йому інекцію, та вже було запізно. Смерть наступила мабуть тому, що жито було затроєне якимись хемікаліями

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЛІТЛ ФОЛС, Н. Й.

Молода професіональна сила.

Думаю, що кождий з нас радий, коли читає в „Свободі", як наші тут виховані діти вибиваються на верх, як кінчать вищі школи і то при помочі своїх родичів, що нераз з уст собі відбирають, щоб тільки допомогти дітям до кращого життя.

Д-р А. В. Погорецький.

До таких громадян, що діждалися потіхи з такої праці й таких дідей, належать Гнат і Анна Погорецькі, що то їх син, д-р А. В. Погорецький, покінчив дентистику. Вчився він в Юніверзіти оф Нотр Дам, а скінчив науку в Темпл Юніверзіти в Филаделфії. Наша громада рада, що матиме тепер свого українського професіоналіста, сина чесних і патріотичних батьків. Додам, що громадяни Погорецькі є членами У. Н. Союза і відомі зі своєї жертвенности на українські народні потреби. Згадаю ще, що гром. Г. Погорецький є „форманом" у фабриці та що майже всі робітники, що працюють в тій фабриці, є Українці. Завжди гром. Погорецький вміє десь притулити нашого чоловіка, як він опиниться в крайній біді. Дай Боже, щоб і син вдався в батька і був таким добрим чоловіком і добрим Українцем. Не сумніваємося, що так буде.

Н. Паламар.

ПОДЯКА.

Вже семий рік добігає, як я стратив своє здоровля і не можу працювати для удержання своєї родини. Не вертається моє здоровля і смерть не приходить. За той час чимало дечого змінилося в мойому життю. Стратив я багато фальшивих другів і приятелів, для котрих завсіди знайшлася якась причина, коли йшло про те, щоб увільнитися від немилого друга і обовязків супроти нього. Не стратив я лиш одного вірного друга, а то У. Н. Союза, котрий глядить батьківським оком за тими своїми дітьми, що їх доля поставила у безвихідне положення. І хоч уже шестий раз доводилося мені вносити просьбу про запомогу до У. Н. Союза, то моя просьба завсіди була узгляднена і батько Союз завсіди сповнив свій обовязок точно і совісно, так, як до того зобовязався тому 20 літ, коли я вступав до орґанізації повний сил і здоровля. Отже на цім місці висловлюю щиру подяку У. Н. Союзови і його головним урядникам, як також урядникам і членам місцевого відділу за їх труд.

Василь Пухта,
член відділу 383 У. Н. С.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

BOSTON UKRAINIANS TAKE PART IN CHARLESTOWN ANNIVERSARY CELEBRATION

On June 17th, some 200 Ukrainians of Greater Boston took part in Charlestown's 160th anniversary celebration of the first great battle in the war of the thirteen colonies to emancipate themselves from the heavy-handed rule of Great Britain.

At noon, the Ukrainians placed a memorial wreath at the grave of General Prescott, which is located on the monument grounds. Thereupon, Rev. Joseph Zelechivsky, our pastor, blessed the wreath, and held services.

Then, at the foot of this historic monument of Bunker Hill, the Ukrainians in their brightly-colored native costumes, danced folk dances.

At 2:30, we joined the huge parade, which wended its way through the streets of Charlestown for five miles. The Ukrainians carried a huge banner on which was written "160 years ago America fought for Freedom, today Ukraine fights for Liberty."

All along the route were thousands of people who shouted and clapped their hands for joy when they saw us approach. We did present a beautiful picture. It was truly a great day for the Ukrainians of Greater Boston, for they had the opportunity of letting so many thousands of people know that there are Ukrainian people who should have a country of their own. When we approached the reviewing stand on which stood Governor Curley of Massachusetts, we sang "Bozhe veliky yediney" and the "Star Spangled Banner," and presented the Governor with a bouquet of flowers.

After the parade, the marchers gathered at the church hall at 136 Arlington Street, Boston, for refreshments, and despite the many aching feet, dancing went on all the evening and into the night.

The parade might have been improved, perhaps, if the other Ukrainian societies, besides the ones centered around the church, had joined in the parade instead of merely watching on the sidelines. However, be that as it may — the Ukrainians who did participate in the celebration may justly be proud of themselves. All the Boston papers had write-ups about them, and also many pictures. Everytime we have something like that happen, we help put Ukraina on the map.

We take the privilege of thanking the members of the committee on the parade, for the work they put in to make such an event possible.

We also wish to thank all our Ukrainian friends from Manchester, N. H., Salem and Taunton, Mass., and elsewhere who came and helped us make the parade a huge success.

ANNA CHOPEK,
117 Greenfield Rd.
Mattapan, Mass.

AMERUKS CLUB ACTIVITIES

The last few months have been full of activity for the Ameruks Club for it included the moving of the club to new larger quarters at 209 East 5th Street.

The Grand Opening of the club rooms was held on May 12th which represented Mothers Day. Members, their parents, and friends attended; refreshments and Ukrainian folk-dancing contributed to the entertainment during the evening. The parents who were present complimented the club and the work that is being done by the club.

On a previous day, May 9th, the club gave Ann J. Zacharkow, vice-president and a very ardent member of the club, a surprise shower. She was married on May 19th, to Mr. Peter Waslin, a former member.

The club as a whole, on May 18th, attended the Testimonial Dinner and Ball sponsored by the Council of United Citizens Association in honor of Stephen J. Jarema.

The Ameruks Club, in behalf of the Club Council, wishes to thank those clubs and individuals who attended our Spring Dance and helped make it the success that it was.

Warm weather is here to stay quite a while so the club is planning many hikes and outings for Sundays, and socials for Saturdays to pass the days away.

Publicity Manager.

Нинішні мами.

Батько до доньки: — А вважай там, донцю, на маму на тих вечерницях!...

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ДЖЕРЗИ СИТИ, Н. ДЖ.

З хрестин на визвольну боротьбу.

В неділю, дня 30. червня, у гром. Володимира і Теклі Кушнірів відбулася забава з нагоди хрещення їх сина Богдана, й тому присутні гості при веселій гутірці та щирих бажаннях молодому козакови не забули й про рідний край. Хресний батько Павло Мелень вияснив присутнім гостям, що кращу будучність здобудемо тільки з крісом у руках і власними силами, ідучи слідом героїв, котрі клали своє життя, кладуть тепер і ще будуть класти у змаганню добути волю для нашого народу. А ми, Українці в Америці, повинні при кождій нагоді помогти хоч матеріяльно тим, котрі боряться за волю.

Потім гості зложили на визвольну боротьбу, а то: Павло Мелень $5; по $2: Анна Мелень, Володимир і Текля Кушнір, Анастасія й Омелян Лецин, Петро й Евгенія Дмитрів, Анна Туренчак, Павло й Евгенія Лазорко; по $1: Антін Кушнір, Ева Барчак, Елеонора Головчинська, Анна Матусевич, Евген Парницький; Ольга і Стефан Дмитрів 50 ц. — Разом зібрано $22.50. Гроші переслано через Обєднання на призначену ціль.

Гість.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На інвалідів.

Заходом Союза Гетьманців Державників окр. 5-го сотень 9-тої і 10-тої в Ню Йорку відбулася дня 23-го червня 1935 р. в українській кат. церкві св. Юрія панахида за поляглих героїв за Волю України.

Підчас панахиди зібрано $20, котру то суму переслано через Обєднання для українських інвалідів у Рідному Краю.

ЧЕСТЕР, ПА.

Для інвалідів.

Традицію плекати культ героїв ушанувала укр. прав. громада в Честер дня 17-го червня. Другого дня Зелених Свят оо. Іван Савчук і Омелян Мицик відслужили поминальне богослуження. Патріотичну проповідь виголосив о. Савчук, а в ній дуже гарно представив, чому ми повинні шанувати память тих, котрі своє життя зложили на жертівнику волі українського народу.

Серце раділо бачити в тім богослуженню участь Союза Українок, церковного сестрицтва, молодих націоналістів і націоналісток, українських бизнесменів і громадян.

При закінченню сказав о. О. Мицик: „Не вистарчить лише помолитися за померлих героїв, але треба також висказати свою любов до живих героїв - українських інвалідів матеріяльною помічю. Треба бодай частинно віддячитися українським інвалідам матеріяльною помічю за їх великі труди, терпіння, за їх велику любов до нас та до Неньки України".

Всіх грошей зібрано на богослуженню $8, які переслано до краю через Обєднання.

СКРЕНТОН, ПА.

На інвалідів.

З нагоди висвячення молодого богослова Остапа Писаря при національній церкві св. арх. Михаїла, зібрано на весільній забаві в часі роздавання коровая на поклик гром. С. Пелеха $18, які переслано до Обєднання з призначенням для інвалідів. Збіркою занялись: С. Пелех, Теодор Сенчук, Дмитро Стадницький. Жертвували по $1: о. О. Писар, П. Свободян, М. Чупрун, Т. Писар, Т. Урманець, С. Парубій, Ю. Копак, М. Теличка, М. Глух, Д. Стадницький, П. Байда, Т. Сенчук; по 50 ц.: І. Натяга, С. Пелех, Анна Урманець, П. Дзецюх, В. Плішка. Решта дрібними.

УПАДОК КОРОЛЯ ПЕРЦЮ.

Вірменин робить карієру.

Виглядає це наче якась повість із пригодами. Героєм цієї „повісти" є через ніч зруйнований мультиміліонер Гарабед Бішірґейн, детронізований король перцю в Лондоні. Життя того чоловіка це наче повість. Вірменський селянський хлопець іще замолоду прийшов до Парижа. Тут почалася його карієра. Почав цю карієру як хлопець до посилок у Кредіт Ліоне. Раз рано мав віднести більшу суму грошей до багатого земляка, що переїздив через Париж. Стріча обох Вірмен, знатного гостя в готелі та малого вірменського глопця була для цього останнього дуже щаслива. Він дістав від багатого земляка два зовсім добрі одяги та гроші на оплату торговельної школи. Та до Вірмена належить світ, коли він має добрі одяги та як-так порозуміється на процентах і курсі валют.

Гарабед Бішірґейн у „Ліонському Кредиті" авансував скоро. На 24-му році був головним касієром, а на 27-му дирекційним секретарем. Був він певно став і директором, та Вірменин має вже в крови те, що хоче бути світовим торговцем. Париж був для нього затісний. Перед самою світовою війною перенісся до Лондону й оснував тут збіжеву фірму „Шекспір і Комп.", забагатів, став членом кількох клюбів, не ходив інакше, як у циліндрі та шлюсроку й заробляв на рік кругло 300 процентів.

Набоб на емеритурі.

Мистер Бішірґейн живе ще в чудовій палаті при Парклайн. Стіни прибрані гобелінами, а його камердинер носить фрак і шовкові штани. Та камердинерови треба пошукати собі іншої служби, бо гобеліни підуть на лицитацію, певно за смішно малі гроші. Бо королеви перцю не осталось нічого з його багатств—хіба його оптимізм. Той чоловік, що через ніч утратив кругло півтора міліона фунтів, якого упадок зруйнував азійські банки та сотки менших лондонських фірм, викликав скандал у парляменті та спричинив катастрофу в Східній Індії — на цілу цю катастрофу сказав лише: „Тепер треба буде сушити собі голову над іншим бизнесом!"

Колиж хто згадує про старий бизнес, мистер Бішірґейн здвигає лише плечами: „Бог дав, Бог взяв".

Месія жовтого світа.

Перець росте в Східній Індії, або точніше: в голяндських кольоніях у Східній Індії, які приблизно вивозять 80 процент усієї світової продукції перцю. Решта перцю походить із Китаю. А попри це перець є чи не одинокою ростиною, якої не контролюють европейські власники плянтацій, лише належить до туземців. Бішірґейн впав на ґеніяльну думку, тідіграти ролю месії жовтого світа, бо він зумів переконати маляйських і китайських селян, плянтаторів перцю, щоб не давали використовувати себе білим підприємцям і щоб продавали свій перець лише йому. Пропаганда такого світового монополю перцю завзятого Вірменина прибрала форми кольоніяльно-революційної пропаганди. Голяндський уряд нераз жалівся в Лондоні з приводу цієї агітації, яку вели Бішірґейнові агенти в кольоніях. Неприхильні були теж звідомлення бритійських консулів у Китаю — бо й тамтуди сягали Бішірґейнові затії.

А Бішірґейн робив так, що скуповував увесь перець і майже ввесь магазинував у лондонських складах. Дороблявся так казочних маєтків.

Чорний та білий перець.

Треба ще зазначити, що запаси перцю в Лондоні виносили яких 2,000 тон. За останній рік великої спекуляції ті запаси збільшилися вдесятеро. Дві треті тих 20,000 тон осталися нерозпродані. Та тепер стала наближатися катастрофа. Те, що ціна звичайного перцю, білого, пішла тричі вгору, піддало деяким фірмам думку, „купувати" звичайнішу й дешевшу сорту, т. зв. чорного перцю. Той перець, щоправда, не такий добрий, зате коштує чотири рази менше, як штучно вишрубовані ціни білого перцю.

— Треба було змонополізувати й цю нуждену ростину — каже мистер Бішірґейн. Та ця думка прийшла йому запізно, як то часто буває з мудрими думками. Бішірґейнів спільник, Штравс, уступив, зліквідував свою фірму. Кілька, що потерпіли від краху, покінчили самогубством. Тисячі жовтих селян у Східній Індії через упадок Бішірґейна терплять голод.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. Василія, від. 168, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 7. липня, в годині 3-тій пополудні, в салі У. Н. Дому, 766 Стейт вул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо багато справ до полагодження. — Гр. Дачишин, предс.; Ілько Лабуза, кас.; Н. Пашин, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Вільні Козаки, від. 116, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 7. липня, в годині 2:30 пополудні, в українській гали, 18 Вудленд вул. На ті збори всі члени і члениці мають явитися на означений час. Маємо важні справи до полагодження. Звіт контрольної комісії за 6 місяців, звіт уряду, вибір комітету до спільного пікніку. Виміна старих грамот в нас скінчена; кождий отримає нову грамоту на новий рід обезпечення. Одна праця скінчена, до другої треба приступати і то сейчас: орґанізування нових членів. Родичі, де ваші діти? в якій орґанізації? Чи бажаєте розвою Батька Союза Коли бажаємо, так впишім своїм діти. — М. Думанський, пр.; И. Паславський, кас.; Певло Стадник, секр.

Парадокси.

Чи можна назвати дурним того, що вміє використати свою глупоту?

*

Чи можна вважати боягуза відважним, якщо він зі страху доконає навіть найвідважнішого діла?

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (61)

Коли лев із зловіщим подихом глядів на дівчину, Ронді закрутилася голова і вона малощо не зімліла. Вона молилася, щоб стратити змисли і в такий спосіб вратуватися від страшних мук неминучої насильної смерти. Великий звір зігнув свою голову, і Ронда почула на собі подих смерти.

Коли так Ронда Тері безпомічно вичікувала своєї смерти, кінь перестрашеної Наомі Медисон ніс її швидко стежкою назад до табору Арабів, звідки дівчата недавно втекли. Гнаний страхом, кінь кинувся без вагання в ріку, що її перебрив нерадо щойно кілька годин передтим.

Незабаром сполоханий кінь натрапив на стадо арабських коней, що їх Ронда випустила на те, щоби перешкодити погоні могутніх синів пустелі. Ті нервові створіння набавилися страху від копит коня Наомі і вони скакали та гальопували в напрямку табору, а кінь дівчини гнав за ними.

Нагло стежка стала ширшою й отворилася в поляну. Коні напереді неї станули, а її кінь затримався теж. Тоді вона побачила, чому так сталося. Вона завважила шейка Аб ель-Гренема та його злющих товаришів. В одній хвилині вони окружили її і вона ще раз попалася в полон бесердечної ватаги.

На науці історії.

— Коп, що було в 1492 році?

— Колюмб відкрив Америку.

— А що було в 1519 році?

— Двацятьсемі роковини відкриття Америки.